COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 17.12.2019
COM(2019) 633 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU ȘI COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

privind punerea în aplicare de către statele membre a Directivei 2006/117/EURATOM a Consiliului privind supravegherea și controlul transferurilor de deșeuri radioactive și combustibil uzat
Al treilea raport

{SWD(2019) 437 final}

Cuprins

1. Introducere 2

1.1. Context 3

2. Cadruljuridic și punerea sa în aplicare 3

2.1. Principii generale de supraveghere și control al transferurilor 5

2.2. Punerea în aplicare a directivei 6

2.3. Avizul Comitetului consultativ 7

2.4. Autoritățile competente 7

3. Observații și tendințe 7

3.1. Statistici (2015-2017) 9

4. Chestiuni din perioada de raportare precedentă 12

5. Concluzii 12

1. INTRODUCERE

Toate statele membre au transpus Directiva 2006/117/Euratom a Consiliului[1] (denumită în continuare „directiva") privind supravegherea și controlul transferurilor de deșeuri radioactive și combustibil uzat în 2013. Până la 25 decembrie 2017, statele membre trebuiau să trimită Comisiei rapoarte[2] cu privire la punerea în aplicare a directivei. Pe baza acestor rapoarte, Comisia trebuie să întocmească un raport de sinteză[3] adresat Parlamentului European, Consiliului și Comitetului Economic și Social European, în care să se acorde o atenție deosebită retransferurilor[4] în legătură cu transferurile neautorizate și deșeurile radioactive nedeclarate.

Directiva instituie un sistem comunitar de supraveghere și control al transferurilor transfrontaliere de deșeuri radioactive și de combustibil uzat, pentru a garanta o protecție adecvată a populației. Directiva asigură că statele membre în cauză sunt informate cu privire la transferurile de deșeuri radioactive și de combustibil uzat care au ca destinație sau tranzitează teritoriul lor, acestea având obligația fie de a-și da acordul, fie de a motiva refuzul transferurilor respective.

Toate statele membre și-au prezentat al treilea raport național pentru perioada 2015-2017[5], iar Croația a raportat pentru a doua oară[6].

Comisia a pregătit prezentul raport pe baza acestor rapoarte naționale și ținând seama de avizul Comitetului consultativ[7]. Prezentul raport urmează celui de al doilea raport[8] al Comisiei aferent perioadei 2012-2014.

Scopul raportului este de a oferi o imagine de ansamblu asupra transferurilor de combustibil uzat și de deșeuri radioactive în Comunitate, asupra tendințelor recente și a provocărilor în materie de import, export și tranzit al combustibilului uzat și al deșeurilor radioactive, asupra refuzurilor raportate și a transferurilor nerealizate, precum și asupra acțiunilor propuse.

---

1 Directiva 2006/117/Euratom a Consiliului din 20 noiembrie 2006 privind supravegherea și controlul transferurilor de deșeuri radioactive și combustibil uzat, JO L 337, 5.12.2006, p. 21-32.

2 Conform articolului 20 alineatul (1) din directivă: „Până la 25 decembrie 2011, iar după această dată la fiecare trei ani, statele membre trimit Comisiei rapoarte privind punerea în aplicare a prezentei directive."

3 Conform articolului 20 alineatul (2) din directivă, Comisia întocmește, în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 21 din directivă, un raport de sinteză.

4 Conform articolului 4 din directivă.

5 Mai exact, cel de al treilea raport vizează perioada cuprinsă între 26.12.2014 și 25.12.2017 (autorizațiile).

6 Croația a aderat la UE la 1 iulie 2013.

7 Comitetul consultativ a fost instituit în 2007, astfel cum se prevede la articolul 21 din directivă.

8 COM(2018) 6 final, Raport al Comisiei către Parlamentul European, Consiliu și Comitetul Economic și Social European privind punerea în aplicare de către statele membre a Directivei 2006/117/Euratom a Consiliului privind supravegherea și controlul transferurilor de deșeuri radioactive și combustibil uzat, 19.1.2018 și SWD(2018) 4 final.

Raportul este însoțit de Documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2019)437, care include date și informații detaliate pe care sunt bazate concluziile.

1.1. Context

Toate statele membre ale UE produc deșeuri radioactive generate de diferite instalații (de exemplu, centrale nucleare, reactoare pentru cercetare) și activități, cum ar fi aplicațiile radioizotopilor în medicină, industrie, agricultură, cercetare și educație. Deșeurile radioactive sunt definite ca material radioactiv sub formă gazoasă, lichidă sau solidă pentru care nu este prevăzută nicio utilizare ulterioară de către țările de origine și de destinație sau de către o persoană fizică sau juridică a cărei decizie a fost acceptată de țările respective și care este controlat drept deșeu radioactiv de către un organism de reglementare în temeiul cadrului legislativ și de reglementare al țărilor de origine și de destinație.

Operațiunile centralelor nucleare și ale reactoarelor pentru cercetare generează la rândul lor combustibil uzat, și anume combustibil nuclear care a fost iradiat în miezul reactorului și ulterior eliminat definitiv din acesta. Combustibilul uzat poate fi conservat ca resursă care poate fi reprelucrată sau poate fi eliminat definitiv ca deșeu radioactiv, fără să fie prevăzută o utilizare ulterioară.

Când se generează combustibil uzat și deșeuri radioactive, acestea sunt stocate înainte de eventuala lor (re)prelucrare și eliminare. Circulația acestor materiale, denumită și transfer, are loc în majoritatea statelor membre, indiferent de amploarea programele lor nucleare. De la siturile în care au fost generate sau gestionate aceste materiale, combustibilul uzat și deșeurile radioactive sunt transportate în principal pe căi rutiere, pe calea ferată sau pe cale maritimă și, în cazuri limitate, pe cale aeriană.

Importul, exportul și tranzitul de deșeuri radioactive și de combustibil uzat prin statele membre sunt practici obișnuite în UE.

2. CADRUL JURIDIC ȘI PUNEREA SA ÎN APLICARE

Gestionarea responsabilă și în condiții de siguranță a deșeurilor radioactive și a combustibilului uzat, inclusiv transferul în siguranță al acestor materiale pe teritoriile statelor membre și în afara lor, este o cerință legală care decurge atât din dreptul internațional, cât și din cel al UE.

La nivel internațional, principala referință în acest domeniu este Convenția comună asupra gospodăririi în siguranță a combustibilului uzat și asupra gospodăririi în siguranță a deșeurilor radioactive (denumită în continuare „Convenția comună”)[9].

[9] Convenția comună a intrat în vigoare la 18 iunie 2001. Aceasta se aplică combustibilului uzat și deșeurilor radioactive provenite din reactoarele și aplicațiile nucleare civile, precum și combustibilului uzat și deșeurilor radioactive provenite din programe militare sau de apărare în cazul în care și atunci când astfel de materiale sunt transferate definitiv și gestionate exclusiv în

Printre alte dispoziții, Convenția comună impune părților contractante obligații în materie de siguranță a transportului transfrontalier (import, export și tranzit) de combustibil uzat și deșeuri radioactive. Aceasta impune ca fiecare parte contractantă implicată în transportul transfrontalier să ia măsurile corespunzătoare pentru a se asigura că transportul se efectuează în conformitate cu dispozițiile convenției și cu instrumentele internaționale relevante cu caracter juridic obligatoriu. Toate cele 28 de state membre ale UE sunt părți contractante la această Convenție comună[10], ceea ce demonstrează angajamentul lor față de asigurarea unui nivel ridicat de siguranță în ceea ce privește combustibilul uzat și deșeurile radioactive – de la generare până la eliminare.

La nivelul UE, directiva are obiectivul global de a consolida protecția împotriva pericolelor care decurg din expunerea la radiațiile ionizante, prin supravegherea și controlul transferurilor de combustibil uzat și de deșeuri radioactive. De asemenea, Directiva 2013/59/Euratom a Consiliului de stabilire a normelor de securitate de bază[11] definește criterii de exceptare și niveluri generale armonizate pentru scutirea materialelor de controlul regulamentar, în vreme ce domeniul de aplicare al normelor de securitate de bază se extinde pentru a include activitățile umane care includ prezența surselor naturale de radiații, inclusiv prelucrarea materialelor radioactive prezente în natură (NORM). Efectele Directivei 2013/59/Euratom a Consiliului asupra implementării supravegherii și a controlului transferurilor transfrontaliere ar trebui urmărite de Comisie în următoarea perioadă de raportare.

În sfera de aplicare a acestui cadru cuprinzător privind securitatea nucleară și radiologică la nivelul UE, directiva abordează în mod specific autorizațiile reglementare și aspectele procedurale privind transferurile transfrontaliere de deșeuri radioactive și de combustibil uzat generate de instalațiile și activitățile civile. Directiva se aplică de fiecare dată când:

- Țara de origine, țara de destinație sau orice țară de tranzit a combustibilului uzat sau a deșeurilor radioactive este un stat membru al UE;
- Cantitățile și concentrația combustibilului uzat sau a deșeurilor radioactive pentru transfer (denumite „lot") depășesc nivelurile stabilite în Directiva 2013/59/Euratom a Consiliului.

---

cadrul programelor civile sau atunci când sunt declarate drept combustibil uzat sau deșeuri radioactive în scopul aplicării convenției de către partea contractantă. Convenția se aplică, de asemenea, eliberării planificate și controlate în mediu a unor materiale radioactive lichide sau gazoase provenite de la instalații nucleare reglementate.

[10] De la data de 26 septembrie 2016 sunt 73 de părți contractante (http://www.iaea.org/Publications/Documents/Conventions/jointconv_status.pdf).

[11] Directiva 2013/59/Euratom a Consiliului din 5 decembrie 2013 de stabilire a normelor de securitate de bază privind protecția împotriva pericolelor prezentate de expunerea la radiațiile ionizante și de abrogare a Directivelor 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom și 2003/122/Euratom, JO L 13, 17.1.2014, p. 1-73.

2.1. Principii generale de supraveghere și control al transferurilor

Fiecare stat membru rămâne integral responsabil[12] de definirea politicii privind gestionarea deșeurilor radioactive și a combustibilului uzat care intră în jurisdicția sa. Această politică ar putea include exportul de combustibil uzat și de deșeuri radioactive sau importul unor astfel de materiale – de exemplu, pentru (re)prelucrarea pe teritoriul său.

Directiva[13] impune statelor membre să utilizeze un formular standard pentru supravegherea și controlul transferurilor de deșeuri radioactive și de combustibil uzat. În cazul în care materialele respective sunt destinate a fi transferate către țări terțe, statele membre au obligația, de asemenea, să aplice criteriile pentru transfer în conformitate cu articolul 16 alineatul (2) din directivă și cu recomandarea aplicabilă a Comisiei[14].

În cazul în care un transfer nu poate fi efectuat sau în cazul în care condițiile de transfer nu sunt întrunite în conformitate cu directiva menționată, autoritățile competente ale statului membru de origine se asigură că deșeurile radioactive sau combustibilul uzat în cauză se restituie deținătorului[15], cu excepția cazului în care se pot lua măsuri alternative sigure. Autoritățile competente se asigură că persoana responsabilă de transfer ia măsuri de siguranță corective, după caz. Într-un astfel de caz, cheltuielile care rezultă în cazurile în care transferul nu poate fi efectuat cad în sarcina deținătorului[16].

Orice refuz de acordare a autorizației pentru transferul combustibilului uzat și al deșeurilor radioactive (i) trebuie justificat pe baza criteriilor prevăzute în directivă; (ii) trebuie să nu fie arbitrar și (iii) trebuie să se bazeze pe dreptul național, comunitar sau internațional relevant. Deciziile statelor membre privind acordurile sau refuzurile trebuie să fie în conformitate cu dispozițiile prevăzute în Convenția comună și în directivă[17], care interzic exportul de deșeuri radioactive sau de combustibil uzat către o destinație situată la sud de paralela de 60° latitudine sudică, în statele din Africa, zona Caraibilor și Pacific sau într-o țară terță care nu dispune de resursele necesare pentru a gestiona în condiții de siguranță deșeurile radioactive sau combustibilul uzat.

---

12 În conformitate cu Directiva 2011/70/Euratom a Consiliului din 19 iulie 2011 de instituire a unui cadru comunitar pentru gestionarea responsabilă și în condiții de siguranță a combustibilului uzat și a deșeurilor radioactive, JO L 199, 2.8.2011, p. 48-56.

13 Conform articolului 17 alineatul (1) din directivă.

14 Recomandarea Comisiei din 4 decembrie 2008 privind criteriile aplicabile exportului de deșeuri radioactive și de combustibil uzat în țările terțe [notificată cu numărul C(2008) 7570] (2008/956/Euratom).

15 „Deținător” înseamnă orice persoană fizică sau juridică care, înainte de a efectua un transfer de deșeuri radioactive sau combustibil uzat, răspunde de materialele respective, în conformitate cu legislația națională în vigoare, și care intenționează să efectueze un transfer către un destinatar. (articolul 5 punctul 9 din directivă).

16 Conform articolului 12 din directivă.

17 Conform articolului 16 din directivă.

În plus față de rapoartele transmise din trei în trei ani Comisiei, statele membre trebuie:

- să notifice[18] în fiecare an Comisiei și Comitetului consultativ toate transferurile către o țară terță neautorizate din cauza nerespectării cerinței privind capacitatea tehnică sau administrativă și cadrul de reglementare pentru gestionarea în siguranță a combustibilului uzat și/sau a deșeurilor radioactive;

- să transmită[19] Comisiei datele de contact ale autorității (autorităților) competente și toate informațiile necesare pentru o comunicare rapidă.

2.2. Punerea în aplicare a directivei

Pentru toate transferurile (inclusiv pentru importuri, exporturi și tranzituri între statele membre și din/către teritorii extracomunitare) care intră în domeniul de aplicare al directivei, directiva impune utilizarea unui formular standard[20]. Acest formular a fost stabilit prin Decizia Comisiei în 2008[21] și modificat în 2011 și este complementar directivei. Formularul standard include formulare pentru următoarele scopuri:

- Cerere de autorizare a transferului de combustibil uzat sau de deșeuri radioactive;

- Confirmare de primire a cererii - solicitare de informații lipsă pentru combustibilul uzat și deșeurile radioactive;

- Refuzul sau acordul autorităților competente implicate pentru transferul de deșeuri radioactive sau de combustibil uzat;

- Autorizație de transfer al combustibilului uzat și al deșeurilor radioactive;

- Descrierea lotului de deșeuri radioactive și lista coletelor;

- Confirmare de primire a deșeurilor radioactive și a combustibilului uzat.

Conform rapoartelor naționale, majoritatea statelor membre nu s-au confruntat cu niciun fel de probleme speciale în utilizarea formularului standard. În scopul unei îmbunătățiri permanente, câteva state membre au sugerat introducerea „numărului de identificare al transferului” într-o secțiune specifică a formularului standard. Această secțiune ar permite o monitorizare mai ușoară a „transferurilor de retur” atunci când combustibilul uzat și/sau deșeurile radioactive au fost trimise spre (re)prelucrare în

[18] Conform articolului 16 alineatul (1) din directivă.
[19] Conform articolului 18.
[20] Conform articolului 17.
[21] Decizia Comisiei din 5 martie 2008 de stabilire a formularului standard pentru supravegherea și controlul expedierilor de deșeuri radioactive și combustibil uzat, prevăzut de Directiva 2006/117/Euratom a Consiliului [notificată cu numărul C(2008) 793], (2008/312/Euratom), JO L 107, 17.4.2008, p. 32-59.

străinătate și ar permite consultarea încrucișată a autorizațiilor/acordurilor anterioare, facilitând astfel monitorizarea globală.

2.3. Avizul Comitetului consultativ

Cea de-a XI-a reuniune a Comitetului consultativ a avut loc la 8 octombrie 2019 în Luxemburg. În cursul acestei a XI-a reuniuni, au fost discutate proiectul prezentului raport și documentul de lucru al serviciilor Comisiei de însoțire a raportului. Ulterior, avizul Comitetului consultativ a fost obținut prin procedură scrisă[22].

În cadrul celei de-a XI-a reuniuni, Comisia a prezentat modificările modelului de raportare pe trei ani cu privire la transferurile de combustibil uzat și de deșeuri radioactive. Modelul de raportare voluntar este utilizat pe scară largă de statele membre. Serviciile Comisiei au revizuit conținutul și formatul modelului de raportare ținând seama de constatările Comisiei în cursul celui de-al treilea ciclu de raportare [descris în secțiunile 4.4 și 4.5 ale Documentului de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2019)437].

2.4. Autoritățile competente

Începând cu iulie 2017, toate statele membre au furnizat informații despre autoritățile lor competente conform definiției de la articolul 5 punctul 13[23] din directivă. În urma celei de-a XI-a reuniuni a Comitetului consultativ, unele state membre au trimis informații actualizate [incluse în anexa I la Documentul de lucru al serviciilor Comisiei de însoțire SWD(2019) 437 final].

Lista autorităților competente din statele membre este disponibilă pe site-ul Comisiei: https://ec.europa.eu/energy/en/topics/nuclear-energy/radiation-protection/transport-radioactive-materials.

3. OBSERVAȚII ȘI TENDINȚE

În general și având în vedere perioadele de raportare anterioare, în actuala perioadă de raportare a fost raportat un număr mai mic de autorizații[24], în special pentru transferurile de combustibil uzat (a se vedea figura 1). Cu toate acestea, întrucât fiecare autorizație poate privi mai mult de un transfer, acest lucru nu înseamnă neapărat o scădere a numărului de transferuri. Prezentul raport este primul care include detalii referitoare la numărul de transferuri.

---

22 În conformitate cu articolul 3 alineatul (5) din Regulamentul (UE) nr. 182/211 și cu regulile Comitetului consultativ (25.1.2017), în temeiul articolului 21 din Directiva 2006/117/Euratom a Consiliului.

23 La articolul 5 punctul 13 din directivă, termenul „autorități competente” este definit ca „orice autoritate care, în baza actelor cu putere de lege și a actelor administrative din țările de origine, de tranzit sau de destinație, este împuternicită să pună în aplicare sistemul de supraveghere și control al transferurilor de deșeuri radioactive sau combustibil uzat”.

24 Această figură include șapte autorizații eliberate pentru transferul de „materiale” în plus față de deșeurile radioactive și combustibilul uzat pentru care s-au eliberat 139 de autorizații.

Șase state membre (Croația, Cipru, Estonia, Grecia, Malta și Portugalia) nu au raportat niciodată transferuri autorizate pe teritoriul lor din momentul în care prin directivă le-au fost impuse obligațiile de raportare.

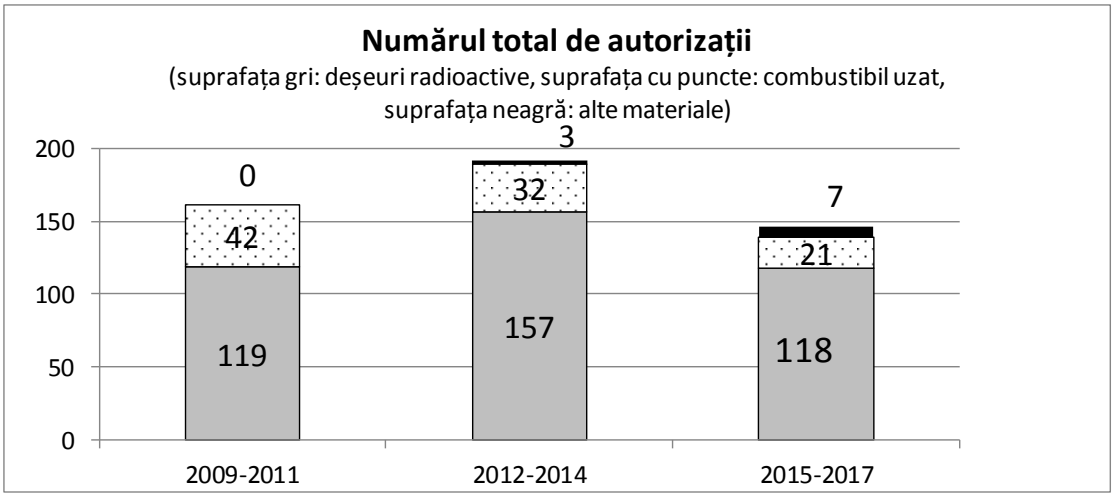

Figura 1. Numărul de autorizații

În legătură cu refuzul de a își da acordul, au fost raportate trei cazuri în cursul perioadei de punere în aplicare actuale. S-a remarcat că unele dintre aceste transferuri (care în final nu au fost efectuate) au fost totuși raportate de țările responsabile de exprimarea acordului:

- Un stat membru a refuzat să își dea acordul în cazul a patru cereri pentru tranzitul de deșeuri metalice contaminate, considerând că cererile nu se încadrau în domeniul de aplicare al directivei – care conține doar dispoziții pentru deșeuri radioactive și combustibil uzat. Aceste tranzituri au fost însă efectuate în mod regulamentar, în temeiul legislației locale aplicabile.
- Un stat membru a refuzat să importe deșeuri radioactive dintr-un alt stat membru în scopul eliminării, susținând că statul membru de origine deținea capacitatea de a elimina deșeurile.

Statele membre nu au raportat Comisiei niciun fel de probleme care ar putea intra sub incidența articolului 4 „Retransferuri în legătură cu transferurile neautorizate și deșeurile radioactive nedeclarate”, a articolului 12 „Transfer nerealizat” sau a articolului 16 alineatul (1) litera (c) „Exporturi interzise”. Singurul retransfer declarat în această perioadă a fost legat de faptul că unele deșeuri radioactive (din sectorul medical) nu erau adecvate pentru un sit de prelucrare din străinătate. Așadar, pe baza informațiilor raportate, nu a fost efectuat niciun transfer neautorizat pe teritoriul UE în cursul perioadei de raportare.

S-au redus, față de perioada de raportare precedentă, întârzierile înregistrate în îndeplinirea obligațiilor de raportare. În perioada cuprinsă între decembrie 2017 și

ianuarie 2018, 24 de state membre și-au transmis raportul național[25]. Calitatea globală a raportării s-a îmbunătățit la rândul ei pe parcursul celor trei perioade de raportare. Șase state membre utilizează „numărul de identificare al transferului”.

Cu toate acestea, Comisia a observat că au persistat unele inconsecvențe în ceea ce privește raportarea, care au fost corectate în urma unor solicitări ad-hoc din partea serviciilor Comisiei[26].

De asemenea, Comisia a remarcat unele inconsecvențe în raportarea diferitor state membre, cum ar fi numărul de transferuri asociate unor autorizații multiple sau radioactivitatea totală și activitatea maximă per colet ale unor transferuri. Toate aceste aspecte au fost clarificate cu statele membre.

O prezentare detaliată a transferurilor transfrontaliere de deșeuri radioactive și de combustibil uzat în UE în actuala perioadă de raportare este inclusă în Documentul de lucru al serviciilor Comisiei de însoțire SWD(2019) 437 final.

3.1. Statistici (2015-2017)[27]

Prezenta secțiune oferă o imagine de ansamblu statistică cu privire la autorizații și transferuri, la tipul de transferuri, la originea materialelor transferate și la destinația transferurilor.

Raportul dintre autorizații și transferurile efective

Cele 146 de autorizații raportate de 14 state membre în perioada 2015-2017 corespunde unui număr de 1 834 de transferuri efective (numărul total de transferuri). Unele autorizații vizează mai multe transferuri (în medie 12-13) și pot depăși perioada de timp care face obiectul prezentului raport.

După cum se poate observa din figura 1, 86 % din autorizații vizează transferurile de deșeuri radioactive (125 de autorizații, dintre care 7 autorizații sunt legate de alte materiale[28]), iar restul de 14 % din autorizații privesc combustibilul uzat (21 de autorizații).

În ceea ce privește transferurile efective, 98 % (1 791 de transferuri) privesc deșeurile radioactive și 2 % (43 de transferuri) privesc combustibilul uzat.

Sunt descrise în continuare pe scurt autorizațiile în funcție de tipurile de transferuri[29], și anume intracomunitare și extracomunitare. Un număr de 53 de autorizații din 146 au inclus tranzitul prin cel puțin un al treilea stat membru.

---

25 Termenul-limită pentru notificarea rapoartelor naționale a fost 25 decembrie 2017.

26 Mai multe detalii figurează în secțiunea 4.4 din SWD(2019)437.

27 Procentele utilizate în prezentul raport sunt rotunjite către numărul întreg cel mai apropiat.

28 De exemplu, oțel iradiat în scopuri de cercetare.

29 Mai multe informații detaliate referitoare la tipul de transferuri (intracomunitare și extracomunitare) figurează în secțiunea 2 din SWD(2019)437.

Transferuri intracomunitare:

Un număr de 120 de autorizații (82 % din totalul de 146) privesc transferuri intracomunitare. Majoritatea autorizațiilor intracomunitare (106) se referă la deșeurile radioactive, iar celelalte (14) la combustibilul uzat. Aceste 120 de autorizații reprezintă 1 769 de transferuri, autorizate de 14 state membre.

În comparație cu ciclul de raportare precedent, proporția de autorizații intracomunitare este în mare neschimbată (83 % în perioada de raportare 2012-2014).

Transferuri extracomunitare: importurile, exporturile și tranzitul pe teritoriul Comunității

Un număr de 26 de autorizații (18 % din totalul autorizațiilor) privesc transferuri extracomunitare. Un număr de 17 autorizații au vizat **exporturile** către țări terțe (12 % din totalul autorizațiilor), pe când 8 (aproximativ 5 % din toate autorizațiile) au vizat **importurile** din afara UE. În privința transferurilor efective, 2 % privesc exporturile și 1 % importurile. S-a raportat o singură autorizație pentru tranzitul pe teritoriul comunitar.

În ceea ce privește **importurile** de deșeuri radioactive din țări terțe în perioada 2015-2017, trei state membre au eliberat cinci autorizații reprezentând 14 transferuri de deșeuri radioactive. Aceste importuri au fost returnate după tratarea deșeurilor radioactive (din SUA) și eliminarea definitivă ca deșeuri din industria energiei non-nucleare (din Bahamas și Monaco). Două state membre au importat combustibil uzat din țări terțe pentru activități de cercetare, corespunzând unui număr de trei autorizații pentru 11 transferuri.

În ceea ce privește **exporturile** de deșeuri radioactive din Comunitate în țări terțe, șase state membre au eliberat în total 13 autorizații, reprezentând 35 de transferuri. Scopul acestor exporturi nu a fost niciodată eliminarea definitivă pe teritoriul unei țări terțe, ci mai degrabă cercetarea, tratarea și returnarea după tratare/reprelucrare. Trei state membre au eliberat în total patru autorizații corespunzând unui număr egal de transferuri în vederea exportului de combustibil uzat într-o țară terță. Aceste transferuri au avut ca scop reprelucrarea, cercetarea și conversia de la un grad de îmbogățire ridicat la unul scăzut.

A fost autorizat un singur **tranzit** provenind dintr-o țară terță în perioada 2015-2017.

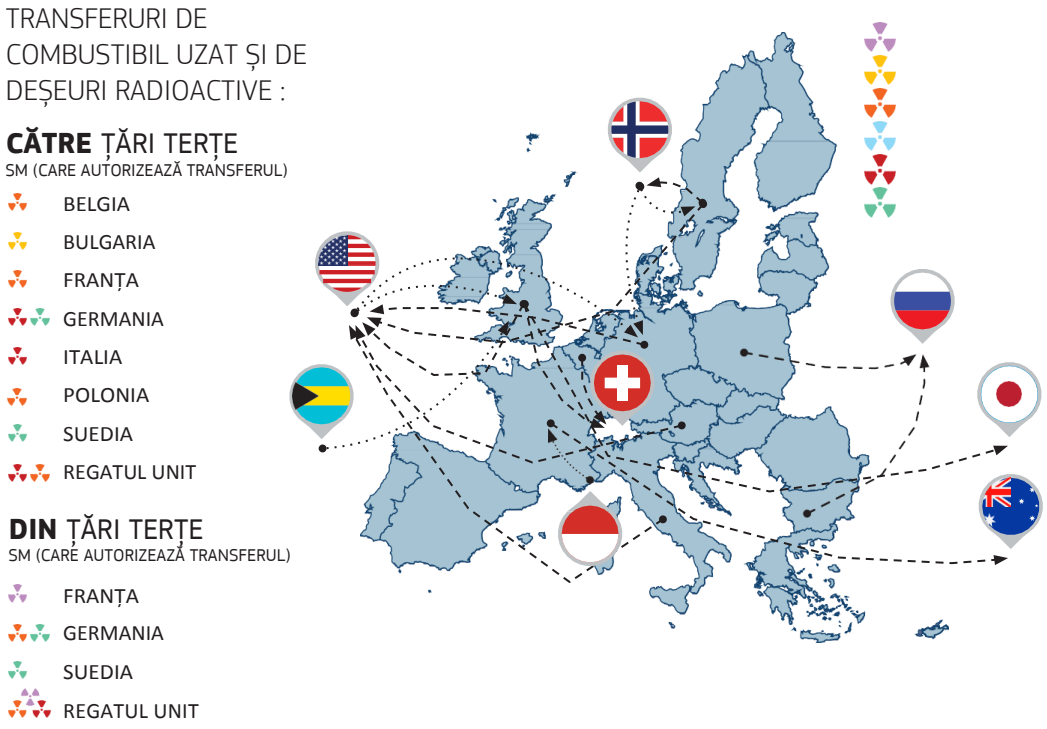

Figura 2. Transferuri extracomunitare în perioada 2015-2017[30]

Mod de transport

Transferurile implică foarte frecvent transportul pe cale maritimă, aproximativ 56 % (81 de autorizații), în timp ce 40 % (59 de autorizații) dintre transporturi se efectuează numai pe cale rutieră/pe calea ferată (și deci nu implică transportul pe cale maritimă sau aeriană). Doar 4 % din autorizații (6 autorizații) au implicat transportul aerian.

Originea materialelor de transferat

Conform statisticilor, aproximativ 75 % din autorizații (110 autorizații) sunt pentru deșeuri radioactive provenind din industria energiei nucleare și pentru combustibil uzat, 12 % provin din activități de cercetare, 3 % din sectorul medical, iar restul din alte sectoare.

Cu toate acestea, dacă luăm în considerare numărul efectiv de transferuri, proporția de transferuri din industria energiei non-nucleare – inclusiv activități medicale și de cercetare – ajunge la 43 %.

30 Exportul din Polonia este legat de returnarea combustibilului uzat al unui reactor pentru cercetare.

Scopul transferurilor

Scopul transferurilor este în principal prelucrarea deșeurilor radioactive (precum tratarea în vederea reducerii volumului sau condiționarea). Acest lucru este valabil în cazul a 42 de autorizații pentru transportul la instalațiile de prelucrare (aproximativ 29 % din autorizații) și a 48 de autorizații pentru returnarea acestor deșeuri după prelucrare (33 % din autorizații).

Reprelucrarea combustibilului uzat (5 autorizații) și returnarea deșeurilor radioactive provenite din acesta după reprelucrare (7 autorizații) corespund unei proporții de 8 % din autorizații.

4. CHESTIUNI DIN PERIOADA DE RAPORTARE PRECEDENTĂ

Al doilea Raport al Comisiei către Parlamentul European, Consiliu și Comitetul Economic și Social European privind punerea în aplicare a directivei a evidențiat două probleme ridicate de statele membre în prima perioadă de raportare: lipsa de armonizare în UE a nivelurilor sub care nu mai este necesară autorizarea deșeurilor radioactive și normele neclare pentru deșeurile care conțin NORM ce nu provin din „practici autorizate". Cele două aspecte au fost abordate în cadrul Studiului privind „Examinarea și analiza exhaustivă a situației transportului de materiale nucleare (*Comprehensive examination and analysis of the situation of transport of nuclear materials*), finanțat de Comisie[31]. Din studiu, bazat pe un chestionar trimis autorităților competente ale statelor membre și altor părți interesate din domeniul transporturilor și pe discuțiile din cursul atelierului final, au reieșit următoarele concluzii preliminare:

- Lipsa de armonizare în UE a nivelurilor sub care nu mai este necesară autorizarea deșeurilor radioactive nu a afectat punerea în aplicare a directivei. Directiva 2013/59/Euratom a Consiliului de stabilire a normelor de securitate de bază tratează absența dispozițiilor legale privitoare la NORM care nu decurg din practici autorizate. Astfel cum s-a indicat anterior[8], din punct de vedere juridic, toate deșeurile ce conțin NORM care necesită control reglementat și care sunt clasificate ca deșeuri radioactive[32] intră în domeniul de aplicare al Directivei.

Nu a fost luată în considerare modificarea formularului standard pentru această perioadă de raportare. Cu toate acestea, pentru următoarea perioadă de raportare, Comisia va colabora cu statele membre pentru a consolida armonizarea formularului standard cu cerințele referitoare la modelul de raportare.

---

31 ENER/2017/NUCL/SI2.751899.

32 „Deșeu radioactiv" înseamnă materialul radioactiv sub formă gazoasă, lichidă sau solidă pentru care nu este prevăzută nicio utilizare ulterioară de către țările de origine și de destinație sau de către o persoană fizică sau juridică a cărei decizie a fost acceptată de țările respective și care este controlat, asemenea deșeurilor radioactive, de către un organism de reglementare în cadrul legislativ și de reglementare al țărilor de origine și de destinație (articolul 5 punctul 1 din directivă).

5. CONCLUZII

Punerea în aplicare a directivei asigură că toate transporturile transfrontaliere de deșeuri radioactive și de combustibil uzat din interiorul Comunității au loc numai cu acordul prealabil în cunoștință de cauză al autorităților competente din toate statele membre implicate (inclusiv țările de tranzit), prin intermediul formularului standard. Informațiile legate de toate transferurile autorizate în cursul unei perioade de raportare definite (trei ani) sunt transmise în mod regulat de toate statele membre Comisiei. Sunt astfel garantate supravegherea și controlul transferurilor de deșeuri radioactive și de combustibil uzat peste tot în Comunitate. În acest scop, utilizarea „modelului de raportare" furnizat, deși nu este obligatorie, este puternic încurajată, deoarece permite extragerea simplă a datelor și evitarea riscului de interpretare eronată a informațiilor furnizate.

Au fost identificate unele inconsecvențe la verificarea încrucișată a rapoartelor statelor membre, datorate în principal inexactității informațiilor furnizate. Datorită evaluării efectuate de Comisie, statele membre sunt mai conștiente de necesitatea de a raporta toate transferurile. În acest sens, a fost deosebit de important ca și statele membre care își exprimă acordul/de tranzit să pună la dispoziție seturi complete de date (tabelul din partea B a modelului de raportare). În plus, Comisia a observat că statele membre care își exprimă acordul/de tranzit nu au fost întotdeauna informate când au fost retrase transferuri.

În cadrul actualei perioade de raportare nu a fost raportat de statele membre niciun transfer nerealizat. Au fost raportate două refuzuri de exprimare a acordului, împreună cu justificarea pe care s-au bazat. A fost raportat un retransfer[33], din cauza caracterului inadecvat al unor deșeuri radioactive pentru un sit de prelucrare.

În comparație cu perioada de raportare precedentă, majoritatea statelor membre și-au prezentat rapoartele naționale la termen. Patru țări nu și-au prezentat rapoartele în termen de o lună de la termenul-limită; au făcut însă acest lucru în termen de șase luni de la termenul-limită.

În ansamblu, concluzia Comisiei este că actualul pachet legislativ al UE constând în Directiva 2006/117/Euratom, Directiva 2011/70/Euratom și Directiva 2013/59/Euratom asigură norme de securitate ridicate în ceea ce privește riscurile de radiații ionizante pe teritoriul UE în contextul transferurilor transfrontaliere. Constatările preliminare ale studiului menționat anterior[31] au confirmat de asemenea ipoteza unei arhitecturi globale cuprinzătoare care include legislația, procedurile și practicile UE implementate de statele membre, asigurând circulația în condiții de siguranță a materialelor nucleare, inclusiv a deșeurilor radioactive și a combustibilului nuclear uzat, în interiorul Comunității.

[33] Acesta nu a fost legat de un transfer neautorizat.

Comisia va ține seama în mod corespunzător de constatările expuse în prezentul raport și va iniția reflecții sau va lua măsurile necesare. Comisia a colaborat îndeaproape cu statele membre ale UE pentru îmbunătățirea modelului de raportare. Obiectivul Comisiei este de a avea un acord comun cu toate statele membre cu privire la informațiile care trebuie furnizate în scopul de a se facilita supravegherea și controlul transferurilor de deșeuri radioactive și de combustibil uzat pentru următoarea perioadă de raportare (2018-2020).